

Major Dr. Pavel Pazdera

Bezpečnostní politika a řízení obrany (O kurzu na VA Brno)

V rámci společného evropského programu TEMPUS-PHARE Evropské unie s názvem „Transformace systému vzdělávání štábních důstojníků“ byl v úterý 19.11.1996 zahájen na Fakultě velitelské a štábní Vojenské akademie Brno kurz bezpečnostní politiky a řízení obrany. V novodobé historii České republiky jde vůbec o první vrcholový kurz v rezortu Ministerstva obrany ČR, který je součástí systému vzdělávání a profesionální přípravy. Zahajovací projev přednesla náměstkyně ministra obrany ČR Ing. Hana Demlová.

* * *

Kurz bezpečnostní politiky a řízení obrany je určen pro vyšší důstojníky a zodpovědné pracovníky rezortu Ministerstva obrany ČR, kteří se zabývají otázkami národní bezpečnosti a podílejí se na vytváření koncepcí obranné politiky, plánování, řízení a alokaci obranných zdrojů. Dále pro vyšší úředníky ostatních rezortů, zabývající se otázkami národní bezpečnosti a zabezpečením obrany ČR, členy, případně asistenty členů Parlamentu ČR, pracovníky sdělovacích prostředků, zbrojního průmyslu apod.

Účelem ročního kurzu je připravit jeho účastníky pro působení na postech řídicích pracovníků v resortech a institucích zabývajících se bezpečnostní politikou a managementem obrany a pro službu v misích ČR při evropských bezpečnostních organizacích.

Cílem kurzu je zejména:

- **Rozšířit a prohloubit** vědomosti účastníků v oblasti globální, evropské a národní bezpečnosti.
- **Zdokonalit** schopnosti účastníků potřebné pro efektivní působení v procesu řízení a alokace obranných zdrojů.
- **Umožnit** účastníkům ověřit si schopnost využití získaných vědomostí při řešení zadaných problémů, včetně aplikace na podmínky ČR.
- **Zlepšit** interoperabilitu myšlení frekventantů kurzu tak, aby byli schopni rozhodovat na úrovni standardů běžných v západoevropských zemích.
- **Umožnit** účastníkům prostřednictvím osobního kontaktu s lidmi, působícími na odpovědných místech v oblasti bezpečnostní politiky a řízení obrany, nahlédnout do mechanismů fungování těchto míst, potřeb a problémů s nimi spojených a rovněž získat povědomí o potenciálních zdrojích informací a pomoci.

Vzdělávání vrcholových pracovníků bylo dosud řešeno vysíláním lidí do zahraničí, do kurzů národní bezpečnosti a kurzů řízení obranných zdrojů, nebo organizováním tzv. mobilních kurzů nabízených zahraničními institucemi v ČR. Tato řešení mají však i několik nedostatků. Například do zahraničí je možno vysílat pouze omezený počet lidí, kteří nemají

možnost komunikovat zde s českými kolegy z jiných rezortů, se kterými budou spolupracovat; do zahraničí se někdy dostanou snadněji lidé s jazykovými znalostmi na úkor těch, kteří potřebují kurz pro svoji práci, ale nemají potřebné jazykové znalosti; vzdělávání v zahraničí není vztaženo na podmínky České republiky a Armády ČR. Proto vznikla objektivní potřeba lokalizovat uvedené kurzy do rezortu MO ČR, vybudovat vlastní, národní kapacity pro profesionální přípravu důstojníků a civilních úředníků pro místa na vysokých úrovních.

Studijní program kurzu bezpečnostní politiky a řízení obrany v ČR byl zpracován v rámci strukturálního společného evropského projektu S_JEP-09087-95 programu TEMPUS-PHARE Evropské unie za podpory grantu Evropské unie a European Training Foundation. Na zpracování programu pro prvních čtyřiaadvacet účastníků kurzu se podíleli pracovníci Střediska obranných studií Univerzity v Aberdeenu (Velká Británie), Střediska evropských bezpečnostních studií Královské univerzity v Groningenu (Nizozemí), Holandské královské koleje obrany v Rijswijku, Ministerstva obrany ČR a Fakulty velitelské a štábní Vojenské akademie Brno.

Přednášky, prezentace, cvičení, semináře a práci ve skupinách povedou učitelé Fakulty velitelské a štábní VA Brno. Dále na vybraná témata budou zváni experti z Ministerstva obrany ČR, Generálního štábu AČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Je pochopitelné, že ani tento kurz se neobejde bez přímé účasti odborníků ze zahraničních vojenských a civilních univerzit, kde jsou navíc plánovány i stáže, a v průběhu jednotlivých bloků budou frekventantům přednášet také lektori z Evropské unie, NATO a Ministerstva obrany Velké Británie.

Na adresu prvního vrcholového kurzu v rezortu Ministerstva obrany ČR se také vyjádřil předseda výboru pro obranu a bezpečnost Parlamentu ČR RNDr. Petr Nečas. Ten v úvodu studijního programu kurzu píše: „Česká republika a Armáda ČR podnikají jednoznačné kroky ke svému začlenění do západoevropských a transatlantických institucí - Evropské unie, Západoevropské unie, NATO a dalších. Součástí tohoto úsilí je i příprava lidí. Současná i příští generace důstojníků a vysoce postavených pracovníků v oblasti tvorby politiky, plánování a programování musí mít prvotřídní profesionální přípravu na své zařazení do mezinárodních institucí, MO ČR, GŠ AČR, ústředních orgánů státní správy apod. To jim umožní efektivněji rozhodovat v podmínkách nové a měnící se bezpečnostní situace při současně omezených obranných zdrojích ČR. ... Věřím, že k takové přípravě poslouží uvedený kurz.“

O významu kurzu bezpečnostní politiky a řízení obrany svědčí mimo jiné i skutečnost, že prvním přednášejícím byl osobní poradce generálního tajemníka NATO pro střední a východní Evropu Christopher Donnelly. Ve své zhruba hodinové přednášce a následné bohaté diskusi na téma „Nové globální bezpečnostní prostředí v polovině 90. let“ věnoval značnou pozornost zejména našemu úsilí o vstup do Severoatlantické aliance. Podle jeho slov je kromě kontroly některých významných operací, kam patří například bosenská, v současné době pro NATO největším úkolem právě přijímání nových členů a tomuto problému věnují jednotlivé struktury Aliance maximální pozornost. Zdůraznil, že pro naši zemi a další zájemce nemůže nikdo dát konkrétní recept na transformaci do té podoby, která by z hlediska NATO byla akceptovatelná, neboť jde o vysoce individuální proces a Aliance jej nijak nemůže řídit a dokonce ani zadat přesná kritéria. Každá země si však musí dát přesnou odpověď na řadu otázek, zejména co od NATO vlastně očekává a co

může ostatním členům naopak nabídnout sama. Významnou úlohu přitom sehrává i vnitropolitická rovina, kterou je nutno chápat komplexně a ne pouze ve zúženém kontextu, jakým jsou v současné době v České republice například diskuse o případném rozmístění jaderných zbraní na našem území. Podle Donnellyho není tato věc zásadní otázkou a navíc každá země může při svém přijetí žádat o individuální statut včetně statutu bezjaderného území, který má například Norsko.

* * *

K dalším zajímavým vystoupením prvního učebního bloku patřila také přednáška ředitele Střediska pro obranná studia Univerzity v Aberdeenu profesora Davida Greenwooda „Úsilí o národní obranu a omezené zdroje obrany“ nebo výzkumného pracovníka Královské univerzity v Groningenu Dr. Thea Postuny o evropské bezpečnosti po skončení studené války. Z domácích přednášejících zaujal svým vystoupením zvláště tehdejší vedoucí odboru bezpečnosti Ministerstva zahraničních věcí ČR Hynek Fajmon na téma Adaptace ČR na nové bezpečnostní prostředí v letech 1990 až 1996.

Naši republiku, jak známo, dnes žádný konkrétní a viditelný nepřítel neohrožuje. Proto si mnoho lidí myslí, že výdaje na obranu jsou luxus, ne-li přímo vyhozené peníze. Domnívám se, že těmto veskrze bludným představám je třeba všemožně čelit. Moderní evropské dějiny nás přece dostatečně poučují o tom, že nejlepší cestou k válce a lidskému utrpení je, když demokracie podceňují v době míru vlastní obranu, nebo když k ní nemají závčas dostatek odhodlání.

Z projevu prezidenta České republiky Václava Havla ke státnímu svátku ČR 28. 10. 1996.